

DE COMPLEXITEIT VAN OUDERVERSTOTING

MIDDAG VAN HET RECHT, 23 OKTOBER 2020

dr. Emma Jaspaert

Post-doctoraal onderzoeker KU Leuven

Wat is ouderverstoting?

Ouderverstoting =

Wanneer een kind een onredelijke afkeer ontwikkelt voor één van beide ouders, mede door (emotionele) manipulatie van de andere (geliefde) ouder, en deze ouder zonder geldige reden uit zijn leven sluit, terwijl het kind voordien een warme, liefdevolle relatie had met deze ouder

3 componenten die aanwezig zijn bij ouderverstoting:

- Aanhoudende, niet incidentele afwijzing of laster van een ouder (lastercampagne)
- Een ongerechtvaardigde (onredelijke) of irrationele afwijzing door het kind; voordien had het kind een goede band met deze ouder
- De afwijzing door het kind is gedeeltelijk het gevolg van de invloed en manipulatie van de geliefde ouder

Prevalentie van ouderverstoting

- SiV-onderzoek (Scheiding in Vlaanderen, 2006):
 - 2,2% verstoten vaders (van 738 bevraagde gescheiden vaders)
 - 0,45% verstoten moeders (van 882 bevraagde gescheiden moeders)
 - Bij ongeveer 5% van de 449 bevraagde kinderen vermoeden van verstoting van een ouder
- Van Gijseghem (2004): max 6% van echtscheidingen resulteert in matige of ernstige vorm van ouderverstoting

Ouderverstoting vs. oudervervreemding

Ouderverstoting door manipulatie

- Disproportionele afwijzing
- Zonder geldige reden
- De relatie met de ouder was voor de scheiding goed en warm

Oudervervreemding

- Gerechvaardigde verwerping
- “Realistic estrangement”
- Bijvoorbeeld:
 - Partnergeweld
 - Kindermishandeling
 - Seksueel misbruik
 - Verwaarlozing
 - Zeer gebrekkig ouderschap
- De relatie met deze ouder was voorafgaand aan de scheiding reeds slecht

Ouderverstoting vs. oudervervreemding

Ouderverstoting door manipulatie

- Disproportionele afwijzing
- Zonder geldige reden
- De relatie met de ouder was voor de scheiding goed en warm

Bondgenootschap tegen andere ouder

- Afwijzing omwille van andere redenen dan manipulatie van een ouder
- Bijvoorbeeld:
 - Affiniteit voor 1 ouder
 - Afwijzing omwille van beperkte eerdere betrokkenheid of ouderschapsvaardigheden van ouder
- Scheidings-specifieke redenen
- Reactie op continu ouderlijk conflict

Oudervervreemding

- Gerechtvaardigde verwerping
- “Realistic estrangement”
- Bijvoorbeeld:
 - Partnergeweld
 - Kindermishandeling
 - Seksueel misbruik
 - Verwaarlozing
 - Zeer gebrekkig ouderschap
- De relatie met deze ouder was voorafgaand aan de scheiding reeds slecht

Ouderverstoting vs. ouderverstotingsyndroom

Ouderverstoting

- = “*parental alienation*”
- Focus op de gedragingen van de verstotende ouder
- Houdt niet noodzakelijk ook ouderverstotingsyndroom in

Ouderverstotingsyndroom

- = “*parental alienation syndrome/disorder*” (PAS/PAD), “*the alienated child*” of “*pathological alienation*”
- Focus op de gedragingen van het kind
- Is een mogelijk gevolg van ouderverstoting
- **OMSTREDEN BEGRIP!**

Verschillende meningen

Het kind

1. Een irrationele lastercampagne van het kind tegen de verstoten ouder
2. De argumenten van het kind zijn niet gefundeerd; stemmen niet overeen met de ervaren tussen kind en ouder
3. Ontbreken van ambivalente gevoelens: geliefde ouder wordt geïdealiseerd, de verstoten ouder gedevalueerd
4. “De onafhankelijke denker”: ontkent/negeert mogelijke invloed van anderen
5. Sterke, onvoorwaardelijke steun aan de geliefde ouder in het conflict tussen beide ouders
6. Negatieve gevoelens jegens de ouder worden geuit zonder schuldgevoel
7. Taalgebruik en woorden passen niet bij de leeftijd van het kind of het verhaal kan niet van het kind komen; “geleende verhalen”
8. Verspreiding van de vijandigheid naar bredere familie en netwerk van de ouder

De geliefde ouder

Mogelijke oorzaken voor het verstotend gedrag

- Psychopathologie en persoonlijkheidsstoornissen
- Intense haat, boosheid, verdriet
- Defensief, moraliserend, externaliserend, beperkt zelf-inzicht

Mogelijke gebruikte strategieën:

- Slechtpraten van andere ouder
- Beperken van of tussenkomen in
 - ouder-kind tijd van de andere ouder
 - mail/brief- en telefooncontact
 - symbolisch contact
- Verstoren van informatiedoorstroom
- Emotionele manipulatie van het kind
- Ongezonde allianties smeden met het kind
- Varia: bv. slechtpraten van ouder tav vrienden, leerkrachten, ...

De verstoten ouder

- Ook deze ouder kan rol spelen in verstoting. Hierin verschil maken tussen gedrag van de ouder als:
 - Initiële of primaire oorzaak voor de verwerping
 - Reactie op het verstotingsgedrag van kind en geliefde ouder
- Reactief gedrag dat verstoting kan bestendigen of versterken:
 - Meer bezig met de eigen krenking dan met kind
 - Passiviteit, zich willen onttrekken aan het conflict
 - Het kind de “ruimte” willen geven (kan ook positief zijn)
 - Gebrek aan empathie en ‘terug verstoten’ als reactive
 - Bestraffend en boos op het kind
- Soms ook weinig inzicht in hoe het eigen gedrag bijdraagt tot het probleem en het kind raakt

Gevolgen voor kind en ouder

GEVOLGEN VOOR DE VERSTOTEN OUDER

- Schaamte
- Machteloosheid en frustratie
- Depressie
- Financiële problemen
- Sociaal isolement

→ *Weinig geweten hierover!*

'A child is half of both parents; taking away one half leads to mystery about who they are and feelings of not being lovable themselves.'

(Harman & Biringen, 2016)

GEVOLGEN VOOR HET KIND

- **Directe gevolgen:**
 - Aanpassingsmoeilijkheden
 - Gevoelens van boosheid, misbruikt worden
 - Negatief zelfbeeld, onzekerheid
 - Schuldgevoelens (achteraf)
 - Depressies en gedragsstoornissen
 - Alcohol- en drugsmisbruik
- **Indirecte gevolgen:**
 - Parentificatie
 - Adultificatie
 - Infantilisering

